

Predmet C-706/22**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

17. studenoga 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesarbeitsgericht (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

17. svibnja 2022.

Tužitelj i žalitelj:

Konzernbetriebsrat der O SE & Co. KG

Druga stranka u postupku:

Vorstand der O Holding SE (Holding SE)

Predmet glavnog postupka

Sudjelovanje radnika u Societasu Europaea (europsko društvo, u daljnjem tekstu: SE) – Postupak pregovaranja – Mogućnost naknadne provedbe

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 12. stavak 2. Uredbe (EZ) br. 2157/2001 u vezi s člancima 3. do 7. Direktive 2001/86/EZ tumačiti na način da je, u skladu s tom direktivom, prilikom osnivanja SE-a kao holdinga - koje provode trgovačka društva sudionici koja ne zapošljavaju radnike i nemaju društva kćeri koja zapošljavaju radnike (takozvani „SE bez radnika”) - kao i prilikom njihova upisa u registar neke države članice a da prethodno nije proveden postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u potrebno naknadno provesti taj postupak pregovaranja ako SE postane vladajuće poduzeće u odnosu na

- društva kćeri koja zapošljavaju radnike i koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije?
2. U slučaju da Sud potvrdno odgovori na prvo pitanje:
- je li u takvom slučaju moguća i nužna naknadna provedba postupka pregovaranja bez vremenskog ograničenja?
3. U slučaju da Sud potvrdno odgovori na drugo pitanje:
- protivi li se članku 6. Direktive 2001/86/EZ primjena prava države članice u kojoj se trenutno nalazi registrirano sjedište SE-a u pogledu naknadne provedbe postupka pregovaranja ako je „SE bez radnika” upisan u registar u drugoj državi članici a da prije toga nije proveden takav postupak i da je još prije prijenosa njegova registriranog sjedišta postao vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja zapošljavaju radnike i koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije?
4. U slučaju da Sud potvrdno odgovori na treće pitanje:
- vrijedi li to i u slučaju kad se država u kojoj je taj „SE bez radnika” prvi put upisan nakon prijenosa njegova registriranog sjedišta povukla iz Europske unije, a pravo te države više ne sadržava propise o provedbi postupka pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba Vijeća (EZ) br. 2157/2001 od 8. listopada 2001. o Statutu europskog društva (SE) (SL 2001., L 294, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 4., str. 8.), u verziji koja je na snazi od 1. srpnja 2013.: članak 1. stavak 8., članak 8. stavci 1., 10. i 16., članak 12. stavci 1. i 2.

Direktiva Vijeća 2001/86/EZ od 8. listopada 2001. o dopuni Statuta Europskoga društva u pogledu sudjelovanju radnika (SL 2001., L 294, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 1., str. 21.): članak 2., članak 3. stavak 1., članci 4. do 7., članak 11.

Direktiva 2009/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o osnivanju Europskog radničkog vijeća ili uvođenju postupka koji obuhvaća poduzeća i skupine poduzeća na razini Zajednice radi obavješćivanja i savjetovanja radnika (SL 2009., L 122, str. 28.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 284.), u verziji koja je na snazi od 9. listopada 2015.: članak 3. stavak 2., članak 17.

Navedene nacionalne odredbe

Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (SE-Beteiligungsgesetz – SEBG) (Zakon o sudjelovanju radnika u odlučivanju u europskom društvu, u daljnjem tekstu: SEBG) od 22. prosinca 2004. (BGBl. I, str. 3675., 3686.), u verziji koja je trenutačno na snazi: članci 3., 4., 16., 18., 22. i 43.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Stranke se spore o tome treba li pokrenuti postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u i o tome treba li pružiti informacije koje su s time povezane.
- 2 Tužitelj je Konzernbetriebsrat (radničko vijeće grupe) osnovano u okviru društva O SE & Co. Kommanditgesellschaft (u daljnjem tekstu: O KG). Druga stranka u postupku je Vorstand der O Holding SE (upravni odbor društva O Holding SE, u daljnjem tekstu: Holding SE).
- 3 Holding SE osnovali su početkom 2013. O Limited (Ltd.) i O Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH) na temelju članka 2. stavka 2. Uredbe br. 2157/2001 te su ga 28. ožujka 2013. upisali u registar Engleske i Walesa. Trgovačka društva koja su sudjelovala u osnivanju nisu zapošljavala radnike i nisu imala društva kćeri u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2001/86/EZ koja su zapošljavala radnike. Stoga se prije upisa društva Holding SE u registar nisu vodili pregovori o sudjelovanju radnika u skladu s člancima 3. do 7. navedene direktive.
- 4 Holding SE bio je od 29. ožujka 2013. jedini član društva O Holding GmbH. Potonje je društvo imalo registrirano sjedište u Hamburgu i nadzorni odbor čiju su jednu trećinu činili predstavnici radnika. Holding SE odlučio je 14. lipnja 2013. preoblikovati O Holding GmbH u komanditno društvo O KG. Na temelju tog preoblikovanja, koje je upisano u registar 2. rujna 2013., ukinuto je suodlučivanje radnika u nadzornom odboru.
- 5 Osim toga, Holding SE bio je te je i dalje komanditor društva O KG u smislu članka 161. stavka 1. Handelsgesetzbucha (Trgovački zakonik, u daljnjem tekstu: HGB). U društvu O KG zaposleno je otprilike 816 radnika. To društvo ima društva kćeri u nekoliko država članica Europske unije koja zapošljavaju ukupno otprilike 2200 radnika. Komplementar društva O KG u smislu članka 161. stavka 1. HGB-a bio je te je i dalje O Management SE (u daljnjem tekstu: Management SE), čiji je pak jedini imatelj udjela Holding SE. Management SE, čije se registrirano sjedište nalazi u Hamburgu, ima upravni odbor (monistički ustroj). Međutim, Management SE, kao ni Holding SE, ne zapošljava vlastite radnike.
- 6 Holding SE prenio je svoje registrirano sjedište u Hamburg, a taj je prijenos stupio na snagu 4. listopada 2017.

- 7 Tužitelj, odnosno radničko vijeće grupe O KG, u postupku odlučivanja koje je pokrenulo smatralo je da je uprava Holdinga SE obvezna pokrenuti postupak osnivanja posebnog pregovaračkog tijela. Budući da Holding SE u nekoliko država članica ima društva kćeri u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2001/86 koja zapošljavaju radnike, potrebno je naknadno održati pregovore o sudjelovanju radnika, koji se načelno vode prije upisa SE-a.
- 8 Prema mišljenju upravnog odbora Holdinga SE, ne postoji obveza naknadnog održavanja takvih pregovora.
- 9 Sudovi nižeg stupnja odbili su zahtjeve.

Nužnost odluke Suda

- 10 Ishod postupka odlučivanja ovisi o odgovoru na pitanje treba li članak 12. stavak 2. Uredbe br. 2157/2001 u vezi s člancima 3. do 7. Direktive 2001/86 tumačiti na način da je, u skladu s tom direktivom, prilikom osnivanja SE-a kao holdinga - koje provode trgovačka društva sudionici, koja kao ni njihova društva kćeri ne zapošljavaju radnike (takozvani „SE bez radnika”) - kao i prilikom njihova upisa u registar neke države članice a da prethodno nije proveden postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u potrebno naknadno provesti taj postupak ako SE postane vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike.
- 11 Radničko vijeće grupe svojim zahtjevima nastoji postići naknadno pokretanje postupka pregovaranja u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 2001/86. Uprava treba pozvati predstavnička tijela radnika ili, ako u pojedinačnom slučaju ne postoji predstavničko tijelo radnika, radnike svojih društava kćeri u državama članicama Europske unije, da osnuju posebno pregovaračko tijelo. Usto, treba pružiti informacije potrebne za provedbu postupka pregovaranja.
- 12 Prema mišljenju ovog vijeća, taj zahtjev treba ispitati s obzirom na SEBG, odnosno treba uzeti u obzir pravo države članice u kojoj Holding SE trenutno ima registrirano sjedište.
- 13 SEBG je primjenjiv u skladu s člankom 3. stavkom 1. prvom rečenicom tog zakona. Odredbe tog zakona primjenjuju se i na SE koji je osnovan s registriranim sjedištem u Njemačkoj, kao i na SE čije se registrirano sjedište najprije nalazilo u nekoj drugoj (bivšoj) državi članici Europske unije, ali je zatim preneseno u Njemačku, kao što je to slučaj u glavnom postupku. Točno je da je nakon osnivanja Holding SE najprije imao registrirano sjedište u Engleskoj. Međutim, ono je preneseno u Hamburg. Prijenos registriranog sjedišta u skladu s člankom 8. stavkom 10. Uredbe br. 2157/2001 stupio je na snagu na dan njegova upisa u registar nadležan za novo registrirano sjedište u skladu s člankom 12. Upis u trgovački registar izvršen je 4. listopada 2017. Od tog se trenutka SEBG primjenjuje na Holding SE.

- 14 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, to se ne protivi ni članku 6. Direktive 2001/86. Točno je da je, u skladu s tim člankom, osim kada je tom direktivom drugačije predviđeno, zakonodavstvo koje se primjenjuje na pregovarački postupak predviđeno u člancima 3. do 5. zakonodavstvo države članice u kojoj će se „nalaziti registrirano sjedište” SE-a. Međutim, ovo vijeće smatra da se ta odredba temelji na pretpostavci da postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u uvijek treba provoditi u okviru njegova osnivanja i prije njegova upisa. To pokazuje već članak 3. stavci 1. i 2. Direktive 2001/86. U skladu s tom odredbom, upravni ili administrativni organ trgovačkih društava sudionika koji izrađuje plan osnivanja SE-a poduzet će u što kraćem roku nakon objavljivanja plana o osnivanju holding društva potrebne korake kako bi započeli pregovori o postupcima glede sudjelovanja radnika u odlučivanju u SE-u. U tu se svrhu osniva posebno pregovaračko tijelo predstavnika radnika trgovačkih društava sudionika i dotičnih društava-kćeri ili pogona. To jasno proizlazi i iz članka 7. stavka 1. drugog podstavka točke (b) Direktive 2001/86. U skladu s tom odredbom, primjena standardnih pravila utvrđenih zakonodavstvom države članice u kojoj će biti registrirano sjedište SE-a ovisi, među ostalim, o tome hoće li je nadležni organ svakog od trgovačkih društava sudionika odlučiti prihvatiti „i tako nastaviti sa svojom registracijom SE-a”. To tumačenje članka 6. Direktive 2001/86 potkrepljuju odredbe Uredbe br. 2157/2001. Iz uvodne izjave 19. i članka 1. stavka 4. te uredbe proizlazi da Direktiva 2001/86 čini sastavni i neodvojivi dio te uredbe. U skladu s člankom 16. stavkom 1. Uredbe br. 2157/2001, SE stječe svojstvo pravne osobe tek upisom u registar. Međutim, u skladu s člankom 12. stavkom 2. Uredbe br. 2157/2001, SE se ne može upisati ako nije sklopljen sporazum o sudjelovanju radnika sukladno članku 4. Direktive 2001/86 ili ako posebno pregovaračko tijelo nije donijelo odluku sukladno članku 3. stavku 6. Direktive ili ako do isteka roka za vođenje pregovora u smislu članka 5. Direktive ne dođe do sklapanja sporazuma.
- 15 Ništa drugo ne proizlazi ni iz članka 8. stavka 16. Uredbe br. 2157/2001, kojim se predviđa fiktivno sjedište u prvotnoj državi upisa. Ta odredba ne obuhvaća provedbu postupka pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u. U skladu s člankom 1. stavkom 4. Uredbe br. 2157/2001, postupak pregovaranja uređuje se Direktivom 2001/86.
- 16 Odredbe SEBG-ne sadržavaju izričitu pravnu osnovu na kojoj se temelji zahtjev radničkog vijeća grupe za pokretanje postupka pregovaranja o sudjelovanju radnika nakon osnivanja i upisa Holdinga SE.
- 17 Članak 4. SEBG-a ne obuhvaća slučaj naknadne provedbe takvog postupka. Odredbama članaka 4. do 17. te 19. i 20. SEBG-a uređuju se samo osnivanje i sastav posebnog pregovaračkog tijela te izbor njegovih članova, kao i postupak pregovaranja u slučaju planiranog osnivanja SE-a.
- 18 Ni članak 18. SEBG-a nije izravno primjenjiv u ovom slučaju.

- 19 U skladu s člankom 18. stavcima 1. i 2. SEBG-a, radnici ili njihovi predstavnici mogu nakon osnivanja SE-a, pod određenim uvjetima, odlučiti o novom osnivanju posebnog pregovaračkog tijela i ponovnom otvaranju pregovora s upravom SE-a. Tom se odredbom zahtijeva da je posebno pregovaračko tijelo osnovano već prilikom osnivanja SE-a te da je ono u skladu s člankom 16. stavkom 1. SEBG-a odlučilo da neće otvoriti pregovore ili da će ih prekinuti. Budući da prilikom osnivanja Holdinga SE nije pokrenut postupak pregovaranja, ti uvjeti nisu ispunjeni u ovom slučaju.
- 20 Nije primjenjiv ni članak 18. stavak 3. SEBG-a. U skladu s tim člankom, pregovori o pravima sudjelovanja radnika, ako se u SE-u predviđaju strukturne promjene koje mogu ograničiti prava sudjelovanja radnika, vode se na inicijativu uprave ili radničkog vijeća SE-a. Taj zahtjev nije ispunjen u glavnom postupku. U slučaju Holdinga SE, od stupanja na snagu njemačkog prava 4. listopada 2017., nisu se predviđale strukturne promjene zbog kojih bi se mogla ograničiti prava sudjelovanja radnika. Usto, i tom se odredbom uređuje samo „ponovno otvaranje” pregovora. Stoga se tom odredbom zahtijeva da su se već prilikom osnivanja SE-a vodili pregovori o sudjelovanju radnika.
- 21 Međutim, ovo vijeće polazi od toga da se odredbe o osnivanju i sastavu posebnog pregovaračkog tijela te izboru njegovih članova, kao i o postupku pregovaranja iz članaka 4. do 17. te 19. i 20. SEBG-a, po analogiji mogu primijeniti na Holding SE. U tom je pogledu ključno da je taj SE upisan u registar kao holding „bez radnika” a da prije toga nije proveden postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i da je potom postao vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike.
- 22 Prilikom upisa u registar Engleske i Walesa 28. ožujka 2013. Holding SE bio je „bez radnika”. Ni društvo O Ltd. ni društvo O GmbH, trgovačka društva koja su sudjelovala u osnivanju, nisu zapošljavala radnike niti su imala društva kćeri koja su zapošljavala radnike. Stoga u tom trenutku nije bilo radnika ni predstavnika radnika koji su mogli osnovati posebno pregovaračko tijelo.
- 23 Zbog toga je izvršen upis Holdinga SE u registar, iako nisu ispunjeni uvjeti za upis iz članka 12. stavka 2. Uredbe br. 2157/2001. Zahtjevima iz te odredbe nastoji se osigurati postupak pregovaranja za sudjelovanje radnika predviđen Direktivom 2001/86. Budući da se prilikom osnivanja SE-a „bez radnika” ne može provesti taj postupak, u takvom slučaju nije moguće ostvariti svrhu uvjeta za upis. Stoga se u sudskoj praksi i pravnoj teoriji polazi od toga da članak 12. stavak 2. Uredbe br. 2157/2001 u tom pogledu treba usko tumačiti i izvršiti upis unatoč tomu što nisu ispunjeni zahtjevi koji se u njemu navode. Upis takvog SE-a „bez radnika” uobičajen je u cijeloj Uniji.
- 24 Točno je da sam Holding SE i dalje ne zapošljava radnike. Međutim, od 29. ožujka 2013. ima društva kćeri koja ih zapošljavaju.

- 25 Stjecanjem svih udjela u društvu O Holding GmbH, Holding SE stekao je prevladavajući utjecaj nad tim poduzećem i njegovim društvima kćerima čija se registrirana sjedišta nalaze u državama članicama Europske unije u smislu European Public Limited-Liability Company (Employee Involvement) (Great Britain) Regulationsa 2009 (Regulations 2009 No. 2401.) (Uredba o europskom društvu s ograničenom odgovornošću (sudjelovanje radnika) (Velika Britanija) iz 2009. (u daljnjem tekstu: Uredba br. 2401 iz 2009.)) koji se primjenjivao prije prijenosa njegova registriranog sjedišta u Njemačku. Kao njegov jedini imatelj udjela, Holding SE mogao je imenovati upravu društva O Holding GmbH, a time i njegov upravni odbor. Usto, Holding SE time je neizravno imao prevladavajući utjecaj nad svojim društvima kćerima sa sjedištima u državama članicama Europske unije.
- 26 To nije promijenilo preoblikovanje društva O Holding GmbH u komanditno društvo ni prienos registriranog sjedišta Holdinga SE u Njemačku. Točno je da je O KG zastupao te i dalje zastupa njegov komplementar Management SE sa sjedištem u Njemačkoj, a ne Holding SE. Međutim, kao jedini imatelj udjela u Managementu SE, Holding SE mogao je te i dalje može izabrati njegov upravni odbor. Upravni odbor imenuje izvršne direktore. Na temelju toga Holding SE ima prevladavajući utjecaj i nad društvom O KG i njegovim društvima kćerima sa sjedištima u državama članicama Europske unije.
- 27 U takvom se slučaju, u skladu s nacionalnim pravom, na Holding SE po analogiji mogu primijeniti odredbe članka 4. i sljedećih članaka SEBG-a o osnivanju i sastavu posebnog pregovaračkog tijela te izboru njegovih članova, kao i o postupku pregovaranja.
- 28 U njemačkom se pravu neka odredba može primijeniti po analogiji kada zakon sadržava nepredviđenu pravnu prazninu, pri čemu se činjenica da ta pravna praznina nije predviđena može utvrditi na temelju konkretnih okolnosti. Praznina mora proizlaziti iz zakonodavčeva nenamjernog odstupanja od regulatornog plana na kojem se temelji neki zakon. Osim toga, u skladu s načelom jednakosti i radi izbjegavanja proturječnosti, slučaj koji nije zakonski reguliran mora imati istu pravnu posljednicu kao i slučajevi koji su izravno obuhvaćeni tekстом zakona.
- 29 Jesu li ti uvjeti ispunjeni ovisi o tumačenju prava Unije.

Pojašnjenje prethodnih pitanja

- 30 Kao prvo, ovo vijeće smatra da SEBG sadržava nepredviđenu pravnu prazninu ako članak 12. stavak 2. Uredbe br. 2157/2001 u vezi s člancima 3. do 7. Direktive 2001/86 treba tumačiti na način da je u slučaju osnivanja i upisa SE-a u registar kao holdinga „bez radnika” potrebno naknadno provesti postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u koji nije proveden ako SE nakon toga postane vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike.

- 31 SEBG-om se ne predviđa obveza naknadne provedbe postupka. U takvom slučaju nisu primjenjiva ni standardna pravila iz članka 22. i sljedećih članaka SEBG-a. U skladu s člankom 22. stavkom 1. SEBG-a, čiji je sadržaj istovjetan članku 7. stavku 1. Direktive 2001/86, zakonsko sudjelovanje u odlučivanju radnika koje se uređuje tim standardnim pravilima uvjetovano je time da su se strane tako dogovorile ili da do roka navedenog u članku 20. nije postignut sporazum te da posebno pregovaračko tijelo nije donijelo odluku iz članka 16. Stoga se standardna pravila iz članka 22. i sljedećih članaka SEBG-a primjenjuju samo ako je osnovano posebno pregovaračko tijelo, kao što se to predviđa člankom 4. i sljedećim člancima SEBG-a. To odražava koncept Direktive 2001/86, u skladu s kojim je sudjelovanje u odlučivanju radnika prije svega potrebno dogovoriti pregovorima.
- 32 Međutim, ovo vijeće smatra da je ta pravna praznina nepredviđena samo ako se pravom Unije u slučaju kao što je onaj u glavnom postupku nalaže obveza naknadnog otvaranja pregovora. Njemački je zakonodavac SEBG-om samo nastojao prenijeti zahtjeve iz Direktive 2001/86. Ako iz prava Unije proizlazi obveza naknadnog otvaranja pregovora, zakonodavac je nenamjerno odstupio od tog regulatornog plana. U tom se slučaju nacionalno pravo može razvijati u skladu s pravom Unije.
- 33 Točno je da se ni člancima 3. do 7. Direktive 2001/86 izričito ne određuje da treba naknadno provesti postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u kao holdingu nakon njegova osnivanja ako SE, koji je upisan kao SE „bez radnika”, naknadno postane vladajuće poduzeće u odnosu na društva koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da je razlog tomu samo okolnost da su i Direktiva i Uredba br. 2157/2001 zamišljene tako da se postupak pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u može pokrenuti već prilikom osnivanja SE-a i prije njegova upisa. Ovo vijeće smatra da je zakonodavac Unije u tom pogledu polazio od toga da su trgovačka društva koja sudjeluju u smislu članka 2. točke (b) Direktive ili barem dotična društva kćeri u smislu članka 2. točke (c) Direktive gospodarski aktivna i da stoga zapošljavaju radnike. To pokazuju uvodne izjave 1. i 2. Uredbe br. 2157/2001. U skladu s tim uvodnim izjavama, tom se uredbom omogućuje preustroj trgovačkih društava čije „poslovanje” nije ograničeno na zadovoljavanje isključivo lokalnih potreba. Njezin je cilj stvoriti mogućnost udruživanja „potencijala postojećih društava”. I u uvodnoj izjavi 10. Uredbe br. 2157/2001 riječ je o društvima „koj[a] se bave gospodarskim djelatnostima”. U skladu s tim tumačenjem, člankom 12. stavkom 2. Uredbe br. 2157/2001 izričito se predviđa da se SE ne može upisati, a time ni pravovaljano osnovati, ako nije sklopljen sporazum o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u ili ako posebno pregovaračko tijelo nije donijelo odluku da se neće otvoriti pregovori odnosno da će se prekinuti otvoreni pregovori ili ako do isteka roka za vođenje pregovora, koji počinje teći od osnivanja posebnog pregovaračkog tijela, ne dođe do sklapanja sporazuma. U slučaju da se, suprotno tim zahtjevima, izvrši upis SE-a kao holdinga „bez radnika”, cilj članaka 3. do 7. Direktive 2001/86 može zahtijevati naknadno otvaranje pregovora o sudjelovanju

radnika ako SE kao holding postane vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike.

- 34 Takva obveza naknadnog otvaranja pregovora u glavnom postupku može postojati barem s obzirom na članak 11. Direktive 2001/86. To podrazumijeva da se u slučaju takve uske vremenske povezanosti upisa Holdinga SE i stjecanja društava kćeri može pretpostaviti da postoji zlouporaba, čiji je cilj oduzimanje ili uskraćivanje radnicima prava sudjelovanja u odlučivanju.
- 35 Kao drugo, u slučaju da Sud potvrdno odgovori na prvo pitanje, postavlja se i pitanje je li u takvom slučaju moguća i nužna naknadna provedba postupka pregovaranja bez vremenskog ograničenja. Ovo vijeće smatra da takva obveza možda nije vremenski ograničena. Ona ne prestaje samim protekom vremena. Okolnost da se s vremenom u SE-u kao holdingu i njegovim društvima kćerima broj zaposlenih radnika može mijenjati ne bi trebala dovesti do toga da time prestaje (moguća) obveza naknadne provedbe postupka pregovaranja.
- 36 Kao treće, u slučaju da Sud potvrdno odgovori na drugo pitanje, valja pojasniti uređuje li se naknadna provedba postupka pregovaranja, kao što to smatra ovo vijeće, pravom države članice u kojoj SE kao holding trenutačno ima registrirano sjedište ako je, kao što je to slučaj u glavnom postupku, upisan u registar neke druge države članice a da prethodno nije proveden takav postupak te je još prije prijenosa njegova registriranog sjedišta postao vladajuće poduzeće u odnosu na društva kćeri koja se nalaze u nekoliko država članica Europske unije i koja zapošljavaju radnike. Stoga je relevantno tumačenje članka 6. Direktive 2001/86/EZ.
- 37 Kao četvrto, ako Sud zaključi da se naknadna provedba postupka pregovaranja u slučaju kao što je onaj u glavnom postupku ne temelji na pravu države članice u kojoj SE trenutačno ima registrirano sjedište, nego na pravu države u kojoj je taj SE „bez radnika” prvi put upisan, postavlja se pitanje vrijedi li to i u slučaju kad se ta država nakon prijenosa registriranog sjedišta SE-a povukla iz Europske unije, a pravo te države više ne sadržava propise o provedbi postupka pregovaranja o sudjelovanju radnika u SE-u. Točno je da je Direktiva 2001/86 u Velikoj Britaniji prenesena Uredbom br. 2401 iz 2009. Međutim, nakon 31. prosinca 2020. svi SE-ovi upisani u Ujedinjenoj Kraljevini preoblikovani su u „UK Societas” te su ukinute odredbe o postupku pregovaranja o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u.